

info РУСИН

ІНФОРМАЧНИЙ ДВОТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

NA AKTUÁLNE
TÉMY

3

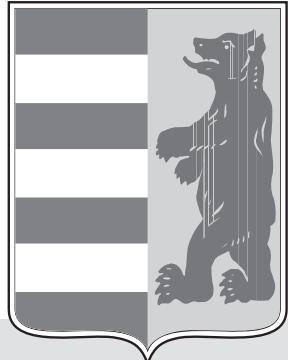

NIELEN
O RUSÍNOCH

5

Права народностных
меншин

VZAJOMNÉ ĎAKUJEME

ROS
Rusínska obroda na Slovensku
Русинська обрада на Словенську

založená v roku 1990

č. 15/2013 | ročník X.

Cena 0,40 €

PROPAGÁCIA
REGIÓNU

6-1

Nechceme vychovávať
z ľudí alkoholikov!

ВАРГОЛОВУ КОКА-КОЛУ продали за 57,2 міліон долларів

Справовала: М. Шуркарова

Чорнобілу рекламу на гіантічну фляшку Кока-Коли у величності чоловіка, яку в 1962 році властноручні намальовав основатель поп-арту Енді Варгол, продали кінцем невембра т. р. на дражбі в Нью Йорку за унікальних 57,2 міліон долларів. Інформувала про це агентура „Associated Press“. Видражений образ Кока - Коли є поважуваний за переломний в кар'єрі Варгола, бо означав зачаток його поп-артової творчості.

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

МЫ СЯ
МУСИМЕ
ТРИМАТИ вшыткы
У єдній копі.
АБО ОЗДАЙ ХОЧЕТЕ,
ЖЕБЫ НАС СЛОВАЦИ
АСІМІЛОВАЛИ
ПО ФАЛАТКОХ
???

ДУХНОВІЧ

| факты | культура | история |
актуальные информаций о Русинах
и нелием про Русинов

| факты | культура | история |
актуальні інформації о Русинах
а не лем про Русинів

ГЛОСА

Сілея Лисінова-Фечова

„ЄВРОГНІВ“

І так мож назвати сучасну ситуацію в сусідній Україні, де тісячка людей день і ніч блокують многи владни уряды і улиці, а то нелем в центрі Києва, але і в інших містах на Підкарпаті, котру із Словенськом ділить 98,5 км довга граніця. Там протестують протів заставлінню інтеграції України з Європсков унійов. Бо як є знамо, президент Янукович не підписав асоціаційний договір, котрий мав Україну політично і економічно приближити к ЕУ. Мож повісти, же сучасна Україна є орентована двояко: виходна і частина юго є „про руська“ а за падна части, де жъют переважно і нашы братя Русины, є „проевропска“. Не хочу ся мішати до внутрішніх діл України, ани оцінювати туто нелегку ситуацію, котра може перерости аж до киравового конфлікту, але і розділити країну на мінімальні 2 часті. Непідписання споминаного договора є про многих з нас „очековане“ скламаня. Но з другого боку, главні што є споне з русинських проблематіков на Україні, треба собі обективні положити еден важний вопрос: Словнять Україна досправды вшыткы условия про вступ до Європской унії? Істо ні, мінімальні у вопросі дотримовання прав народностных меншин. Бо Русины на Україні, де їх жъє найвеце, як єдини на світі, не були дотеперь узnanы як офіціalna народностна меншина.

ЗНЕСМЕ РІДНУ КОЛЫСКУ З ПОДА

Др. Петер Крайняк

Харітативна акція, котра ся одбывала 21. октября 2013 під назвом „Пісня про Володю“ (позн. ред.: інформовали съме о тім в IP ч.13) мала благородний ціль а істо сповнила очековані ОЗ Колысочка – колыска, котре програма вечера під веджіньем Любы Кралььвой і Анны Сервіцької організовала. Переповнене кіно Скала в Пряшові тляпкало выдареному програму і вірю, же фінанції з акції помогли тому, про кого були планованы. Др. Владімір Любимов належав міджі тых представителів музичной культуры, котры собі заслужать наше узnania і увагу, і хоць уж не суть міджі нами. Но заскочіло ня, же програма модераторка Ярослава Сисакова уводжала по словенськы, а в та-кім языку звучав і приговор Любы Кралььвой на зачатку акції. Думам собі, же покы суть організаторами таких акцій русиньски здрожіння, або особы репрезентуючи Русинів, мав бы быти програма модерованый в русинськім языку. Не стачіть, же русинчіна звучіть в людовых співах і традіціях. Русины бы ся мали презентовать на своїх акціях у своїм материнськім языку, як то роблять іншы народности. А то і тогды, кіль в програмі виступають як гості словенськы колективы або в публіци суть і Словаки. Уж ся треба по-збавити комплексу меншечінности ці невгодности русинського языка у векшыновім словенським просторі. Здрожіння Колысочки, котрого штутарков є якраз Л. Кралььова, мать за ціль розвивати і утримовати материнський язык, закладати русинськы школы і заставити асімілацию, котра застигує главні молоду генерацію. Зато мі пришло на мысль думка, котру у своїх стишках высловила поетка Анна Галіашова – „Треба знести рідну колыску з пода рідного дому, жебы съме не забыли з якого съме роду“.

ДОБРЫ СУСІДСКИ І ДРУЖНЫ ОДНОШІНЯ

Чесько, Польско, Україна, Мадярсько, Ракусько – то суть штаты, котры гранічат з Словеніском. Но ёдным із найекшых нашых сусідів на выході рэспублікі є Україна, з ко-тров мame мы Русины велью сполочнага або подобнаго: реч, культуру, фолклор, традицii, звыкы... Споюе нас колыска славянской взаємности, історія, осуды наших народів, тужба по ліпшай і красаші будучности. Словеніско – українска граніца мать довжку 99 км і вартуе ёй з обох боків пригранічна поліція.

Николай Шкурла, Ладомирова

Щі за минулых часів была мі-
джі нашима краінамі добра
традиція, котра перебыват
доднесь. Кажды окрас ці місто
выходословенійского края мали

зістала колысков Русинів, утри-
мала собі свою автентичность,
ідентичность, культуру, звыкы
і традицii. Люде собі утримали лю-
бов ку свому карпатському kraю,
фолклору, пісням, танцям, співу,
музиці... О тім ём ся пересвідчів,
як ём недавно навшівив нашу

челны функционары окресной
адміністратівы, котры дакілько
раз звыразнили, же суть Русины
і закликаваі своіх людей, жебы
і надале развівали свою русинь-
скую ідентичность.

На ославы 777. юбілею Свалявы
пришов з Ужгороду і лідер за

добры сусідськы ці дружны одно-
шіння міджі собов. Напр. Кошиці¹
мали дружбу з Ужгородом, Пря-
шів з Мукачевом, Гуменне з Пе-
речіном, Свідник з Раховом ітд.
Є інтересне, же тата красна тра-
діція ся утримала аж доднесь.

Теперішня Закарпатьська об-
ласть Україны, колишня Під-
карпатьска Русь, як і Чесько,
Морава, Словеніско і іншы
штаты передтым были сучас-
тьев Австро-Угорской монархii.
Аж по розпаді імперii Підкар-
патьска Русь територіально при-
пала нововытвореній Чеськос-
ловенійской рэспубліці (1918) і так
было аж до року 1945, покы ся
стала адміністратівнов сучас-
тьев бывшого Советського союзу
в рамках Україны.

Аж по днешній день бывша
Підкарпатьска Русь, теперішня
Закарпатьска область Україны,

дружну Закарпатьску область,
Ужгород, Мукачево, Перечін, Сва-
ляву. Быв ём на фестівалі в селі
Дубровічі Перечінського окресу.
Акція мала богатый культурный
програм. Мімо великой кількості
навшівников, представителів,
функционарів з окресного міста
Перечін, были ту і старостове
з дружных сел Руськы Грабо-
вець і Руська Воля із Синіньского
окресу, котры ся шырокі публіці
представили русиньсков бісідов.
Честным гостем на акціі быў
і представитель Генералного кон-
зулату СР в Ужгороді **діпломат**
Інг. А. Шкурла.

О дакілько днів ём быў на-
далішій славности в місті Сва-
лява. Были то Дні культуры місті-
за нагоды 777. юбілею його
выніку. З імпровізованага подія
і з речніцкой трібуны ся масам
притомных людей пригваряли

возроджіня русинства, актівны
„борець“ за узнання русинства як
народностной меншини о. **Дімі-
тры Сідор**, котры тых выступив
перед публіков. Наконець акції
вышыткы притомны з його ініціятівы
заспівали Многая і благая літа...
В богатім культурнім програмі
окрем домашніх умелецькых ко-
лективів выступили і колектівы зо
Старой Любовні.

Треба дадати, же Ужгород
і ціла Закарпатьска область
мають велью культурных па-
мяток, прекрасных дорогоцін-
ностей, православных храмів
із златым куполами. Перед
музыично-драматичным теа-
тром в центре Ужгороду стойт
бронзовы памятник Александра
Духновіча і паралельно од-
ньго ся находитъ дрова пло-
ща-уліца, яка несе назву Право-
славна набрежна.

ДВІ КРАСНЫ РУСИНСКЫ АКЦІІ В КОШЫЦЯХ

Марія Томашова-Танчакова,
Кошицы

Містна організація Русинь-
ской обрды на Словені-
ску в Кошицах зорганізowała
в новембре дві красны акції.
В неділю 10.11.2013 выступив
в сполоченьскі салі КСЦ
Южан на Сметановій уліці
ДФК Хемлонячік з Гуменного
під назвом „Познавай і утри-
муй традицii наших предків“.
Мімо ДФК выступили і три
пары з ФК Хемлон Гумен-
не. Было то барз красне
выступління, котре ся люби-
ло вышыткым участникам.
24.11.2013 выступила на по-
званя МО РОС в Кошицах
двоцька співацька گруппа
ВОРОДАЙ із села Великий
Липник і русиньскій пи-
сатель **Штефан Сухый** із
Стащіна із укажкамі його
літературной творчости (із
збірки есейі *Міст над ріков
часу*). Музыично-співацьке
пасмо назване **Русины - бо-
гатство талентів** а ведно
з ним і گруппу ВОРОДАЙ із
двома гармонікарами оцінили
притомны скандуючим аплоди-
зом. Красны триголосовы
спів з русиньско-горальским
діалектом і тілічны русиньскы
карічки істо потышыли
вышыткых сімпатізантів фоль-
клору. Співацьку گруппу ВО-
РОДАЙ веде Алена Камінь-
ска в сполупраці з Данков
Ярембіньсков. Жывотны оптімізмус, котры дослова
выжаровав в ёх поданю, бы міг
быти ліком на днешній стрес,
депресії і меланхолію. Обі-
дві акції ся одбыли з фінанч-
нов підпоров Уряду влады
Словеніской рэспублікы, за
котры председыння МО РО
в Кошицах п. **Марія Біцкова**
подяковала, як і выступаючім
за красный умелецькый
зажыток.

Україна, в котрій жывут і нашы
братья Русины, не так давно осла-
вила 20 років свойой незалежнос-
ти і суверенности, самостатности
і слободы. Желаме пятьдесятымі-
новому народу велью успіхів в бу-
дованю свойой отчізны і утрымова-
ню сусідських і дружных одношіні,
в тім чіслі і з нашымі Русинамі.

Права народностных меншын на папері і в жывоті

Каждыі семыі жытэль на Словенъску мать іншыі матерынъскій язык як словенъскій. Каждыі осмыі жытэль Словенъску ёсць іншой народности як словенъскай. Такы чісла подля штатістікі із посліднаго зраховання людзей з 2011 року свідчать о екзістенцыі народностных меншын жыючіх в Словенъскай рэспубліцы. Як выходиме з посліднаго зраховання жытэльства, але і з іншых платных документаў о народностях, то в Словенъскай рэспубліцы суть за народностны меншыны узаныы - мадярска, ромска, русинска, чеська, украінска, німецька, польска, моравска, руська, булгарска, хорватская, сербска і жыдівска.

Анна Кузмякова, Фото авторкі

Еу нас уж рокы заужыване тверджіння з владных кругів, же „Меншыны на Словенъску мають надштандардны права...“ Хоць дотеперь жадны із словенъскіх політіків не презентавав ани тоты штандардны меншыновы права. Котры суть потым тоты надштандардны? (Жэбы такы, же минулого року пришли фінансіі на роботу народностей кінцем дэцембра або т. р. в другій половіне актоў-брэфінга?) Тата тема і іншы вопросы о жывоті народностных меншын ці презентаціі публікацій з народностновым проблематікам (Історія меншыновых языковых прав на Словенъску 1918-2012) были 3. дэцембра т. р. предметом семінара, котрый ся одбыў в просторах Ректарату Пряшіўскай універзітэты в Пряшові.

Участнікі на семінаре прывітаў ёден з його ініціатораў **Мір. Петро Крайняк**, новозволены поспланець Пряшіўскага самосправного краю і русинскага актівіста, котрый на зачатку представіў спілавторы публікацій і мадярскіх актівістак **Ерша Ороса** (географ) і **Золтана Салая** (правник) з Форуму інштітуту про выскум меншын в Шаморіні. Можнасті хоснованя меншыновых языковых прав на Словенъску - то была главна тема семінара, з котров формов відеопроекцыі выступіў Золтан Салай. В лекцыі была презентавана главні двоязычность - таблицы (на зачатку і кіці села ці места), означэнія урядных будов, контактны язык (устынны і писомны), памятники, доправны значкы, означэнія уліц, штаций, школства, культура і т. п. Відлі съме і короткы філмовы документы смілых мадярскіх актівістак, котры з властной ініціатывы робілы двоязычны означэнія будов, штаций і т. п. Хоць тоты были за короткі час зліквідаваны, досягли холем то, же ся о тій темі зачало діскутувати

на найвысшых місцях. Преднашаны темы, філмовы документы і публікаціі выклікали богату діскусію участнікоў. Главні о тім, як то

▲ Лекторы семінара – справа Е. Орос, З. Салай і наш довгорычны актівіст Д. Крішко.

вызерати теоретично на папері, але і то, што нам указуе реальні жытэль. О тім бісідовали **Інг. Мілан Мнягончак**, **Юдр. Петро Крайняк**, **Мір. Анна Кузмякова**, **Федор Віцо** і іншы. **Юдр. Андрій Ліга** показав на історычны недостаткы надрукованы в презентаваных брошурках і публікаціях. В ёдні з них (*Naše národnostné menšiny*) ёсць надрукавана табличка народностнага зложіння в роках 1921, 1970 і 2011. Ту суть хыбні уведжены звіздочки з пояснінем, же русинска і украінска меншына ся до 1991 року брала за ёдну. Пан Ліга на фактах аргументавав, же уж при зрахованні людзей в 1921 році ся ку русинскай народности приголосило 461.849 людзей, то было 3,4 % вшыткіх жытэль тогдышній ЧСР. Аж до 1950 року была наша русинска народность узанавана. Ёй судьба в далшых роках уж была в руках украінізатораў. Аж пореволуччы час і першое слободнне зраховання в 1991 році на вернули Русінам свою властную тварь, властную народностную колонку і досягнуты успіхі. Но у тім посліднім зрахованню в 2011 році

были якраз Русіны што до прибытку людзей найуспішнішы, чім выпередили чеську народность і дістали ся так на дастойнне третє місце за Мадярів і Ромів. Але ёден бік творяць чісла і народностны права а тут другій реалны можнасті. Што може такы староста на нашім селі робіти двоязычне означэнія, кеды неперстайно воюе з недостатком фінансіі на голу екзістенцыю села. Є правда, же наша красна азбука – тот основны сімвал Русінів, бы мав світіти на кождым русинскім селі, на таблах, памятниках, уліцах, будовах, але де на то взяты...! і так наконець все придеме ку тому, же словенъскім народностным меншынам хыбіть закон (в сучасности ёсць 32 правных норм о народностных меншынах), на тім ся згодли участнікі

ДЯКУЮ ВАМ!

Дякую вшыткім обывателям міст Пряшів і Велькій Шаріш, вшыткім жытэлям сел нашага окресу і вшыткім праўшіўскім Русінам за підпору у вольбах да органів Пряшіўскага самосправного краю 2013.

З почлівостю і вдяков

Петро Крайняк мол.

▲ На семінар о правах народностных меншын пришли і (зліва) Мір. Г. Бескід, Інг. М. Мнягончак і Доц. ПедDr. Ю. Панько, ЦСц.

ЕМІЛІЙ А. КУБЕК: НАРОДНЫ ПОВІСТІ І СТИХІ

Під таким назвом вишла недавно реедіція Кубекового діла, в котрім єй едітор Павел Франтішек Данцак, називаний і „Кубеколог“, іші веце спритомнює творы того визначного і талентованого русинського писателя, яким був Еміл Кубек. „Съме пересвідчены, же дана реедіція Кубекового діла, котра обсягує богаты зажыткы і скусености Е. Кубека, собі здобуде облюбу у днешнього читателя, головні того русинського, бо дотепер мало русинських писателів знало так інтересно і вірно зобразити судьбу Русинів того часу.“

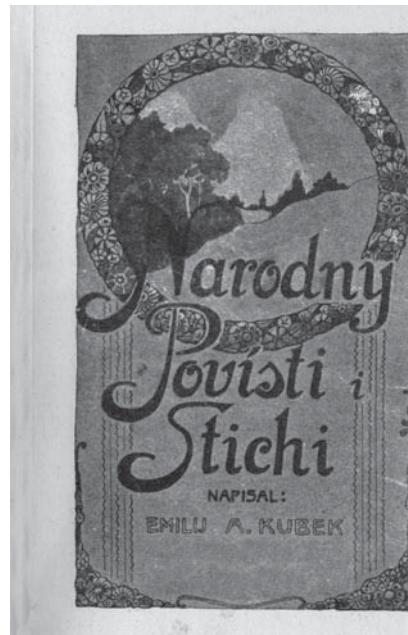
С. Лисінова

Еміл Кубек у своїх ділах описує нелем інтересний, але і тяжкий жывот наших людей, главні русинських выселенців до Америки, што може быти варованьем і поучіньем і про нас, сучасників. Предложена реедіція о минулости вызерарат реалістично і романтично, але і пересвідчivo про нашу сучасность, по-значену подобныма проблемами Русинів, якы были і за часів Еміла Кубека“, повів на марго нової публікації Ф. Данцак. З обсягу книжки, котра мать 173 сторінок і котра є додовнена автентичними ілюстраціями Емілія Е.

Кубека, выбераме: Під образом о. А. Духновіча, Ніт! Ми не помреме! „Кому што Бог обіцал“, Трираменный крест! В яком віку женщіна наймілша і найкраша? На тот вопрос, но і на многи іншы, в которых автор напр. боюе против алкоголізму, якій сам автор означів за „раковиновый надор нашого люду“, ся дознате у пропонованій книжці: **Народны повісті і стихі**, котру ся істо оплатить здобыти. Про інтерес уваджаме, же выдана публікації окрем інших фінансно підпорили і многи русинськы актівісты як: Мір. Г. Бескід, Інг. Я. Допіряк ці Русинська обрада - Регіональный клуб Бардейов.

Еміл Кубек (1857-1940),

Священик, писатель, языкоznатель, родолюб і перший русинський романописець на Пряшівщині, у своїх ділах охабив величезне богатство про Русинів на Словенську, головні в сели Снаков (бардейовского окресу), де быв священиком 19 років. Народив ся в Штефурові, окрес Свідник. Виростав в родині грекокатолицького священика Антона Кубека. По штудіях в році 1881 ся оженив із М. Шірлоловой, дівков грекокатолицького священика Едуарда Шіріла в Кружльові. По висвяченю 22. 3. 1881 быв капланом в Гомрогоу (1881-1882) і в Якубянах (1883). В 1884 р. быв душпаstryрьом в сели Кремна (окрес Стара Любовня) а в 1885 р. в Любовці. 12. новембра 1885 року пришов з священика до Снакова. Ту в Снакові зачи-

нать свое діятельство нелем як жертвеный душпаstryрь, але і як літератор. Під його веджіньом была в Снакові вбудована нова фара і школа. В літі 1904 року одходить до Америки. До свого одходу писав і до різных часописів. По одході до Америки видав в Ужгороді **Старослов'янско-мадярско-руско-німецький словник** (1906). В Ужгороді **Народны повісті і стихі** і триділовий роман **Марко Шолтыс** (1922-1923). Видав друком і **Малый катехізмус** (1924). Броjkурку **Отче наш: Толкованіе господської молитви в образах і словами** (1917). Днес є уж тяжко зістити, што вшытко написав і што вшытко вишло в друкованій подобі. Но є потвердженю, же написав того овельо веце. В Америці ся актівізовав в грекокатолицькій епархії в Mahonoy City в штаті Пенсільванія. До пензї одышов в 1936 році про хвороту жалудка (раковина). Быв вірным сыном свого народа, патріотичної щірости і славянського усвідомлення. Умер 17. юла 1940 р. в Mahonoy City, де є і похованый на St. Mary Cemetery.

В. Чема і Е. Либезнюк в інтересній комедії **Медвід і Спросини**.

Patria Slovenský rozhlas 5 РУСИНЬСКИЙ ПРОГРАМ (18. – 30. дециембра 2013)

18. 12. 2013	СЕРЕДА
19.30 – 20.00	Радіоновини
20. 12. 2013	ПЯТНІЦЯ
19.30 – 20.00	Радіоновини
21. 12. 2013	СУБОТА
15.00 – 16.00	Музичны поздравы
20.00 – 21.00	Радіо молодых
21.00 – 22.00	Радіомагазін
22.00 – 22.30	Літературна релакція. М. Салтьков-Щедрин
22.30 – 23.00	Музика народності
23.00 – 23.45	Село грати співати і думу думати, репріза
23.45 – 24.00	Музична релакція
22. 12. 2013	НЕДІЛЯ
19.00 – 19.45	Бісіда кумів
19.45 – 20.00	Приповідка. С.Шковранова: Філіппове щастья
20.00 – 20.30	Гітпарада русинських співанок
20.30 – 21.00	Подобы жывота: М. Грова, репріза
21.00 – 22.00	Радіомагазін, репріза
22.00 – 22.30	Музика народності, репріза
22.30 – 23.30	Радіо молодых, репріза
23.30 – 24.00	Гітпарада русинських співанок, репріза
23. 12. 2013	ПОНЕДІЛЬОК
19.30 – 20.00	Радіоновини
24. 12. 2013	ВІВТОРОК
19.30 – 20.00	Святочный програм
25. 12. 2013	СЕРЕДА
19.00 – 20.00	Святочна літургія ІКЦ Меджілабірці
27. 12. 2013	ПЯТНІЦЯ
19.30 – 20.00	Радіоновини
30. 12. 2013	ПОНЕДІЛЬОК
19.30 – 20.00	Радіоновини

Výzva na vzájomné ĎAKUJEME!

Priehoda novín Info Rusín, ktorú práve držíte v rukách, je jednou z prvých publikácií v novodobej histórii Rusínov, ktorá sa pokúša poskytnúť čitateľovi komplexný pohľad na mnohé príklady konkrétnej spolupráce a pomoci medzi rusínskym a židovským etnikom. Jej hlavnou ambíciou je zaujať čitateľa prostredníctvom rôznych pohľadov jednotlivých autorov na rôzne aspekty, ktoré súvisia s ľažkým obdobím Rusínov, ktoré poznačilo kultúru a spoločenské žitie tohto starobylého národa v kontexte podobného smutného obdobia, ktoré prežil židovský národ.

Významná časť projektu, ktorej realizátorom je Rusínska obroda na Slovensku, prostredníctvom danej publikácie **RUSÍNI A ŽIDIA POVEDZME SI VZÁJOMNÉ ĎAKUJEME** je venovaná problémom globalizácie a jej dopadov na spomínané rusínske a židovské etnikum. Prostredníctvom nej chceme prispieť k odstráneniu predstavov a pripomenúť fakty o vzájomnej nezástnej pomoci, kde rezonuje fenomén vďačnosti v multikultúrnom kontexte!

Životné osudy a osobné svedectvá tých Rusínov a Židov, ktorí prežili v minulosti ľažké obdobie, stále vyvolávajú prudké diskusie. Zároveň je doplnkom a výzvou pre „veľkú história“ a prináša mnohé etické otázky nielen o minulosti, ale aj o nás samotných, ktoré vám budeme prostredníctvom našich príloh prinášať.

Okrem toho, v blízkej budúcnosti plánujeme vytvoriť na internetových stránkach Rusínskej obrody na Slovensku špeciálnu rubriku, ktorá bude obsahovať práve konkrétné informácie týkajúce sa vzájomnej spolupráce a spolunažívania medzi Rusíni a Židmi.

Do predkladaného veľkolepého projektu sa môžete zapojiť aj vy, milí čitatelia, a to konkrétnymi príbehmi spätými so židovskou komunitou vo vašom prostredí alebo naopak príbehmi, v ktorých ste vy alebo vaši príbuzní prežili ambivalentný vzťah Židov k svojmu židovstvu. Vaše príspevky budú opublikované nielen v našej prílohe, ale aj na internetových stránkach. Najlepšie z nich odmeníme zaujímavými vecnými cenami.

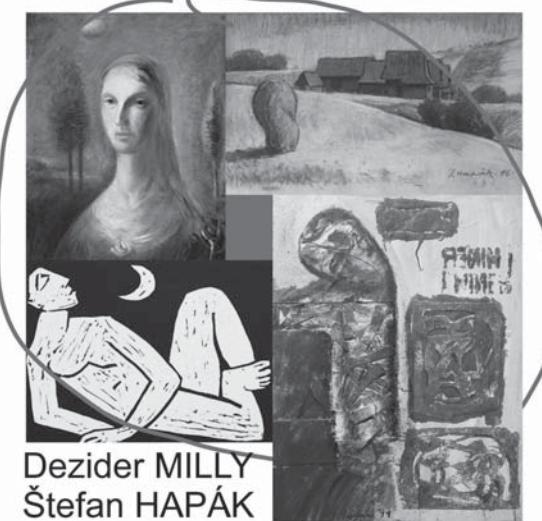
Jednoducho - spomínajte s nami na vzájomné ĎAKUJEME!
Autori projektu

The cover features a black and white portrait of Andy Warhol on the left and a smaller portrait of a man on the right. The title 'Rusíni a Židia' is prominently displayed in large blue letters. Below it, the subtitle 'povedzme si vzájomné ĎAKUJEME' is written in blue. At the bottom, there is a small logo for the Ministry of Foreign Affairs of the Slovak Republic and a note about financial support from the Ministry for Foreign Affairs of the Slovak Republic.

OD MILLYHO K POSTMODERNE

Mestské kultúrne a osvetové stredisko v Snine pozýva na výstavu

OD MILLYHO K POST MODERNE

Dezider MILLY
Štefan HAPÁK
Orest DUBAY Ivan ŠAFRANKO

Vernisáž 6.12.2013 o 16.00 hod. v SNINSKOM KAŠTIELI
Výstava potrvá do 10.02.2014

Dezider Milly, Orest Dubay, Štefan Hapák a Ivan Šafranko – štyria profesori, štyri osobnosti v kultúrnom živote na Slovensku, ktoré po roku 1930 postupne výraznou mierou prispeli k vývinu modernej maľby, grafiky, ale aj sochárstva. Štyri osobnosti, ktoré vychovali množstvo pedagógov výtvarnej výchovy, estétov, pracovníkov kultúry, ale aj svojich nasledovníkov v oblasti umenia. Nenájdeme mesto na východnom Slovensku v ktorom by neboli odchovanci týchto osobností. Je zaujímavé, že každý z nich bol v mladosti bezprostredne alebo nepriamo spojený aj s kultúrou vtedajšej Podkarpatskej Rusi (teda i územím nášho regiónu) a traja absolvovali výtvarné štúdiá v Prahe. Ako hovorí kurátor výstavy Doc. Vladislav Grešík, ArtD.: „Zdalo by sa, že medzivojnová situácia nebude u nás priaznivá pre výtvarné umenie. Ale práve po vyvrcholení svetovej hospodárskej depresie začala táto štvorica svoje úporné smerovanie k výtvarnému umeniu, cez ktoré naplno rozvinula témy prevažne baladických sociálne lade-ných motívov z rodného prostredia.“

Vystavený výber malieb a grafiky v sninskom kaštieli bol kurátorským výberom toho, čo každý z umelcov vytvoril. Napriek tomu verím, že štýlová a formálna rôznorodosť diel poskytne jedinečnú možnosť vychutnať si pokope tvorbu, ktorá z takého zaujímavého zorného uhla ešte nebola prezentovaná. Mená autorov sú dobrou vizitkou pre verejnosť a pripomienkou pre tých, ktorých tieto osobnosti učili. Výstava **Od Millyho k postmoderne** bola sprístupnená verejnosti 6. decembra 2013.

PaedDr. Daniela Kapráľová

„Nechceme vychovávať z ľudí alkoholikov!“

Kto z nás by nepoznal pivo Šariš? Pýcha nášho východu v podobe lahodného penivého nápoja, ktorý patrí medzi najväčšie pivné značky na Slovensku. Svojou výnimočnou kvalitou uspokojí aj toho najnáročnejšieho milovníka zlatého moku. Odborníci pivo právom zaraďujú medzi potraviny, pretože obsahuje všetko to, čo naše telo potrebuje - vodu, sacharidy, bielkoviny, vitamíny, biogénne prvky a biologicky dôležité látky. Pivo je teda nielen nápojom dobrej chuti, ale pre svoju hodnotu v miernom množstve aj vhodným doplnkom výživy.

S. Lysinová, Foto: archív J. Čerkalu

A práve dnes, vás prostredníctvom našich novín tak trochu netradične zavedieme do sveta piva - Pivovaru Šariš, ktorého riaditeľ má rusínsky pôvod a ktorý je najväčším pivova-

rom na Slovensku z hľadiska objemu výroby. Pivovar Šariš bol založený v roku 1964, prvá várka piva tu bola uvarená 26. mája 1967 a doteraz sa ho tu uvarilo vyše 25 miliónov hektolitrov. Od 1. januára 2007 je súčasťou pivovarnickej spoločnosti Pivovary Topvar, ktorá je výsledkom zlúčenia spoločností Pivovar Šariš, a. s. s Pivovaram Topvar, a. s. a vlastní ju druhá najväčšia pivovar-

nická spoločnosť na svete, juhoafričký SABMiller. Pivovar Šariš ročne predáva vyše 1,2 milióna hektolitrov piva. Jeho podiel na slovenskom trhu s pivom tvorí 28 % a v súčasnosti zamestnáva až 550 ľudí. Jeho technickým riaditeľom, ktorý je zodpovedný za závod je **Ján Čerkala**, ktorý v pivovare pracuje už 33 rokov a postupne sa vyučoval na post manažéra závodu. Od vstupu SABMiller do Pivovaru Šariš viedol zmeny vo výrobnej oblasti a stal sa tak pivovarnickým majstrom piva Šariš. Pivo Šariš je jednoducho súčasťou jeho života.

„Ked' ma po ukončení strednej školy neprijali na vysokú školu, tak som dočasné stav riešil tým, že som šiel na brigádu do Pivovaru Šariš a na tej brigáde som už 33 rokov“. Hovorí s úsmevom J. Čerkala, ktorý je dôkazom toho, že vďaka tvrdej a pocietnej práci a hlavne veľkej sile chcenia je možné sa prepracovať z brigádnika na úspešného riaditeľa, ktorý v r. 2000 dokonca ukončil aj pivovarnický inštitút v Mnichove. J. Čerkala pôsobí vlastne od svojho narodenia vo V. Šariši, kde má svoje sídlo aj pivovar, no jeho rodičia sa do V. Šariša pristáhali z rusínskej obce Čirč, okres Stará Ľubovňa, z čoho vyplýva, že sám má rusínske korene. Preto sme sa ho opýtali aký je jeho vzťah k Rusinom a k rusínskej kultúre?

„K Rusinom a rusínskej kultúre mám veľmi pozitívny vzťah a je paradoxné, že človek si svoje korene intenzívnejšie uvedomuje až vtedy, keď je starší. Moji obidvaja rodičia a starí rodičia pochádzajú z Čirča a hoci už nežijú, vždy sa tam často a rád vracam. Tam sa cítim doma, lebo odtiaľ sú moje skutočné korene. V Čirči mám aj veľa pribuzných, s ktorými sa veľmi rád stretávam a rozumiem rusínštine, lebo ju považujem za môj rodný jazyk.“

Na margo Pivovaru Šariš, technický riaditeľ hovorí, že je to zdravá firma s potenciáлом ďalšieho rastu. „Splynutie s nadnárodným koncernom SABMiller a Pivovarmi Topvar je dobré rozhodnutie, ktoré znamená prínos vedomostí a finančné zázemie. Očerujem, že Šariš sa ponukou piva prispôsobuje trhu, ale aj sám ponúka kvalitu. Ved' všetci máme radi pivo Šariš. Varia ho rovnako kvalitní východniari, ako tí, ktorí ho pijú. Pivo Šariš má dlhorocnú tradíciu a stále tú istú receptúru vernú svojmu regiónu, pretože stále vzniká prírodnou cestou, len zo sladu, chmeľu a vody, bez chemických prípadkov“, dodáva J. Čerkala.

Nechceme vychovávať z ľudí alkoholikov!

Aj takto je možné nazvať zodpovedné poslóstvo Pivovaru Šariš, ktorý napriek tomu, že vyrába a predáva produkty obsahujúce alkohol, propaguje zodpovednú konzumáciu výrobkov Pivovaru Šariš a bojuje proti ich zneužívaniu a nesprávnej konzumácii. „Pivo ako tradičný nápoj je prirodzenou súčasťou nášho životného štýlu a mnoho konzumentov pristupuje k požívaniu tohto nápoja rozumne. Avšak alkohol ako taký má potenciál škodiť svojim konzumentom, ak k nemu pristupujú nezodpovedne. Preto si so všetkou naľehavosťou uvedomujeme našu povinnosť podporovať zodpovednú konzumáciu piva. Máme zadefinované jasné pravidlá a robíme veľmi veľa aktivít na umierané pitia, aby ľudia nezneužívali pivo na nadmerné pitie. Je to takzvaná kampaň proti pitiu. Nechceme vychovávať z ľudí alkoholikov! Pivovar Šariš sa taktiež zameriava aj na iné projekty v oblasti

zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. Napr. prevencia k pálčivým témam ako mladiství a alkohol, alkohol za volantom, alkohol a ženy a vplyv alkoholu na tehotné ženy.“ - hovorí pre svedčene technický riaditeľ Pivovaru Šariš.

Sponsorské aktivity Pivovaru Šariš presahujú stotisíce Eur

Jednou z hlavných priorit Pivovaru Šariš sú aj sponzorské aktivity ako aj podpora komunití v spolupráci s Komunitnou nadáciou Veľký Šariš prostredníctvom grantového programu Občianska voľba. Grantový program Občianska voľba za uplynulé roky získal pevné miesto medzi aktivitami, ktoré významne pomáhajú zlepšiť kvalitu života na východnom Slovensku. V rámci týchto aktivít za uplynulých deväť ročníkov Pivovar Šariš podporil 78 projektov, na ktoré venoval viacero ako stotisíce Eur. Fi-

nančné prostriedky sa takto pretransformovali a zanechali trvalú stopu v regióne východného Slovenska. Je už tradíciou, že Pivovar Šariš dlho horečne podporuje aj známu v Prešove veľmi populárnu akciu Zlatý Súdok, ktorého hlavným organizátorom je rusínsky aktivista Fedor Vico. Avšak hovorí sa, že za posledné roky podpora práve tohto podujatia, ktorého fenoménom je

pivo, Pivovar Šariš tak trochu stagnuje. Na budúci rok sa chystá už jubilejný 20. ročník tejto akcie, preto sa pýtame J. Čerkalu: Ako to teda v skutočnosti je? Podporí Pivovar Šariš aj tento významy 20. jubilejný ročník?

„Pána Vica poznám veľmi dobre a viem, že podpora jeho aktivít bola intenzívna ešte za pána Mosného, ktorý bol predchádzajúci majiteľ pivovaru, a ktorý mimo iného podporoval aj časopis Bumenrang, no boli to jeho súkromné aktivity. Ja môžem len potvrdiť, že Pivovar Šariš má aj ďalej ambíciu podporovať Zlatý súdok, avšak na takéto aktivity máme špeciálne oddelenie v Bratislave a takáto priama podpora nie je v mojej kompetencii. No na lokálnej úrovni doporučujem, aby sa pán Vico oficiálne uchádzal o grant pomocou už spomínaného grantového programu Občianska voľba, ktorý z našej pozície určite podporíme.“

На тему РУСИН-УКРАЇНЕЦЬ

На туту тему уж ся вельо говорило, пописало, але выслідок, котрый бы успокоїв тых, котрым тот проблем довго не давать спати, то не приносило. Бо доднесъ ся з тов назовом стрічаме в розгласовім высыланю, телевізії ці інших медіях, а докінця ту мame і організації реєстрованы на МВ СР (напр. Союз Русинів-Українців СР). ЮДр. Андрій Лига, одборний гарант Округлого стола Русинів Словенська, ся з тым проблемом – выпрацованя одборного посудку - обернув на компетентну інштітуцію, котров є Словенська академія наук. Єй одборний посудок собі можете ниже прочітати.

**SLOVENSKÁ AKADÉMIA VIED
JAZYKOVEDNÝ ÚSTAV ĽUDOVÍTA ŠTÚRA
813 64 BRATISLAVA, PANSKÁ 26**

Vážený pán
JUDr. Andrej Liga

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
JP-491/13

Bratislava
26. 11. 2013

Odpovedáme na Váš e-mail zo 4. 11. 2013

Podľa informácie uvedenej na stránke Ministerstva kultúry SR žije na území Slovenskej republiky rusínska národnostná menšina aj ukrajinská národnostná menšina. Rusín je pomenovanie člena rusínskej národnostnej menšiny žijúcej na Slovensku. Ukrajinec je príslušník ukrajinskej národnostnej menšiny na Slovensku, ale môže ísť aj o obyvateľa Ukrajiny. Názov Rusín-Ukrajinec vychádza pravdepodobne zo staršieho chápania, podľa ktorého bol Rusín „názov Ukrajinka bývajúceho za bývalej ČSR na Podkarpatskej Rusi“ (porov. 3. zväzok Slovníka slovenského jazyka z r. 1963, ktorý je v elektronickej podobe prístupný na webovej stránke nášho ústavu www.juls.savba.sk alebo slovníky.korpus.sk).

V súvislosti s názvom Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenska možno len konštatovať, že ak v súčasnosti nejestvuje národnosť Rusín-Ukrajinec, mal by mať zväz združujúci Rusínov a Ukrajincov iný názov, napríklad Zväz Rusínov a Ukrajincov Slovenska. Ak však tento zväz nezdružuje príslušníkov oboch národností, ale jeho členmi sú len Ukrajinci, jeho názov by sa mal zmeniť na Zväz Ukrajincov Slovenska. V prípade názvu Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenska teda nejde o problém pomlčky alebo spojovníka v názve Rusín-Ukrajinec, ale o to, že ide o dve národnosti, preto ich nemožno spojiť do jednej. Takisto nemožno umelo vytvoriť „narodnosť“ napríklad Čech-Slovák ani Angličan-Nemec.

Samozrejme, možno používať zložené prídavné mená česko-slovenský s významom „český a slovenský“, napríklad česko-slovenský slovník, prípadne anglicko-nemecký vo význame „anglický a nemecký“, podobne rusínsko-ukrajinský vo význame „rusínsky a ukrajinský“, napríklad v spojeniach rusínsko-ukrajinský ples, rusínsko-ukrajinský spolok či rusínsko-ukrajinský zväz, pričom vo všetkých spojeniach ide o dve národnosti, o Rusínov a Ukrajincov.

S pozdravom

PhDr. Sibyla Mislovičová
vedúca oddelenia jazykovej kultúry a terminológie

VÝTVARNÝ SPOLOK KOPA AG GALLERY PREŠOV

vás a vašich priateľov pozýva na
VERNISÁŽ PRÉDAJACEJ VÝSTAVY OBRAZOV

VIANOČNÝ SALÓN SPOLKU KOPA

Dňa:

10.12.2013 o 16.00 hod

do AG GALLERY HLAVNÁ 66, PREŠOV

V PROGRAME VYSTÚPI SPEVÁČKA
ZDENKA JUHOŠOVÁ

TRVANIE VÝSTAVY:
10. 12. 2013 - 6. 1. 2014

ПАРТНЕРАМИ ІНФО РУСИНА СУТЬ:

WWW.RUSYN.SK

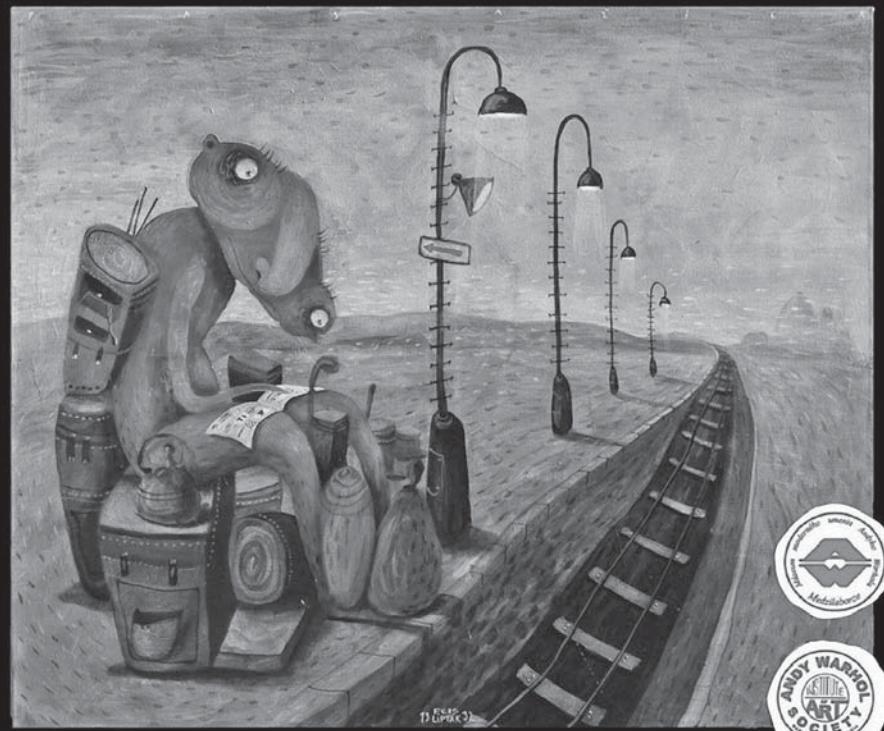
WWW.HOLOSY.SK

WWW.MOLODY-RUSINY.SK

Info Rusin vydáva Rusínska obroda na Slovensku s finančnou podporou Úradu vlády SR - program Kultúra národnostných menších 2013.

MÚZEUM MODERNÉHO UMENIA ANDYHO WARHOLA A SPOLOČNOSŤ ANDYHO WARHOLA V MEDZILABORCIACH

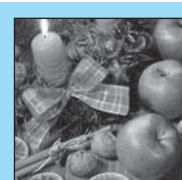
VÁS POZÝVAJÚ NA VERNISÁŽ VÝSTAVY

FERO LIPTÁK PASAŽIERI

V MÚZEU MODERNÉHO UMENIA ANDYHO WARHOLA
V MEDZILABORCIACH

11.12.2013 o 14:00 hod.

В слідуєм чіслі Інфо Русина прочітате:

Посольство
Рождественных свят

Юбілей Інфо Русина

Новы книжкы О. Кудзяя

16/2013

Info Rusin vydáva Rusínska obroda na Slovensku a výlučne zodpovedá za obsah projektu. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR. Evidenčné číslo: EV 1739/08. Šéfredaktor Bc. Silvia Fečová. Jazyková a štýlistická úprava: Mgr. Anna Kuzniaková. Preklady a extemá spoluautor: Mária Šúrková. Výroba: ADIN, s.r.o., Prešov. Adresa redakcie a administrácie: Rusínska obroda na Slovensku, redakcia Info Rusin, Slovenská č. 40, 080 01 Prešov, tel: 051/7722889, 051/7482776, 0918 176 804. E-mail: sekretariat.ros@centrum.sk, rusinska.obroda@kryha.sk, www.rusin.sk. Číslo účtu pre predplatie: 2155073158/0200. Predplatné na rok: Slovensko: 9,96 €, Európske štáty: 15,96 €, mimoeurópske štáty: 21 €. Inzerát, reklamy, sponzoring preberáme v redakcií Info Rusin, Prešov, každý pracovný deň od 12:00 - 16:00 hod. Neobjednané rukopisy a fotografie nevracíame! Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspievku zodpovedá autor. Redakcia si vyhradzuje právo na krátenie a štýlistickú úpravu textov! Príspievky v slovenskom jazyku nehonorujeme. Info Rusin je distribuovaný aj do novinových stánkov prostredníctvom MEDIA-PRESS Poprad, spol. s r.o. (okresy: Stará Ľubovňa, Poprad, Levoča, Kežmarok, Spišská Nová Ves) a KAPA DAB Prešov, spol. s r.o. (okresy: Prešov, Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Sabinov, Snina, Stropkov, Svidník, Vranov n/T).

Rusínska obroda-Info Rusín
Slovenská 40
080 01 Prešov 1
"D+4"
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 10 Prešov 10

IČO vydavateľa: IČO 17151074, sídlo vydavateľa: Slovenská 40, 080 01 Prešov, dátum vydania periodiky/tlače: 10. december 2013